

SVENSKT NÄRINGSGLIV

Socialdepartementet

Vår referens/dnr:

21/2020/CBK

s.remissvar@regeringskansliet.se,
karin.m.gustavsson@regeringskansliet.se

Er referens/dnr:

S2020/00536/SF

2020-05-11

Remissvar

En begriplig och trygg sjukförsäkring med plats för rehabilitering

Svenskt Näringsliv har beretts möjlighet att yttra sig över delbetänkandet En begriplig och trygg sjukförsäkring med plats för rehabilitering (SOU 2020:6).

- Svenskt Näringsliv *avstyrker* förslaget om att bedömning av arbetsförmågan efter dag 180 ska göras mot angivet normalt förekommande arbete
- Svenskt Näringsliv *avstyrker* förslaget att försäkrad som uppnått 62 men inte 65 års ålder inte ska få sin arbetsförmåga bedömd mot normalt förekommande arbete efter dag 180 i rehabiliteringskedjan
- Svenskt Näringsliv *tillstyrker* förslaget att sänka beviskravet vid bedömning av undantaget vid prövningen av den försäkrades arbetsförmåga dag 180 i rehabiliteringskedjan
- Svenskt Näringsliv *avstyrker* förslaget om att införa ytterligare undantag från prövningen av den försäkrades arbetsförmåga efter dag 365 i rehabiliteringskedjan
- Svenskt Näringsliv *avstyrker* förslaget att vid bedömning av rätten till sjukpenning ska den försäkrades arbetsförmåga inte bedömas mot normalt förekommande arbete

Allmänna synpunkter

Svenskt Näringsliv anser att det är angeläget att sjukförsäkringen uppfyller högt ställda krav på förutsebarhet, rättssäkerhet och administrativ effektivitet. En generös sjukförsäkring behöver tydliga och förutsebara kriterier för bedömning av arbetsförmåga. Att Försäkringskassan gör de försäkringsmässiga bedömningar för rätt till ersättning som rehabiliteringskedjan förutsätter är av avgörande betydelse för sjukförsäkringens legitimitet och stabilitet. Samtidigt är det av vikt att regelverket och myndighetens bedömning av den försäkrades arbetsförmåga för rätt till sjukpenning uppfattas som rättssäker och legitim. Det är också angeläget att förtydliga att sjukförsäkringen inte är en yrkesförsäkring, utan att den ska stödja omställning till nytt arbete som matchar arbetsförmågan för den individ som varit sjukskriven länge.

En rapport från Riksrevisionen; Är sjukskrivning bra för hälsan? (2016:31), visar att när Försäkringskassan ökar kvaliteten i handläggningen och gör fler bedömningar av arbetsförmågan, leder det också till fler avslag på fortsatt sjukpenning. Effekten är att fler återgår i arbete och sannolikheten minskar för att individen ska lämna arbetslivet, detta utan att hälsan

påverkas. Enligt en rapport från Försäkringskassan; Vad händer efter avslutad sjukpenning? (2018:8), framgår att majoriteten av de som nekats sjukpenning eller som själva avslutat sin sjukskrivning efter 6 månaders sjukfrånvaro kommer tillbaka i arbete. Av en rapport från Riksrevisionen; Vägen till arbete efter nekad sjukpenning (2020:12) framkommer att flertalet återgår i ordinarie arbete efter att Försäkringskassan avslagit sjukpenning. En majoritet av de försäkrade var redan åter i arbete på deltid vid avslagsbeslutet.

Bedömning av den försäkrades arbetsförmåga utifrån rehabiliteringskedjans fasta bedömningstidpunkter innebär att risken minskar för att individer fastnar i långa sjukskrivningar och bidrar till att de sjukskrivnas arbetsförmåga kan tas tillvara.

Förslaget om att bedömning av arbetsförmågan efter dag 180 ska göras mot angivet normalt förekommande arbete

Utredningen föreslår att Försäkringskassan vid bedömning av den försäkrades arbetsförmåga efter dag 180 ska göra sådan bedömning i förhållande till *angivet* normalt förekommande arbete. Med angivet arbete avses arbeten som ingår i en yrkesgrupp enligt Standard för svensk yrkesklassificering (SSYK).

Sjukförsäkringen ersätter inkomstbortfall på grund av sjukdom. Arbetsförmågans nedsättning bedöms mot fler arbetsuppgifter och arbeten över tid, inledningsvis i förhållande till det egna arbetet och efter en längre tid mot hela arbetsmarknaden. Sjukförsäkringen är med andra ord inte en yrkesförsäkring, utan möjligheterna att ta tillvara den arbetsförmåga som finns i arbete som matchar förmågan är centralt för försäkringen. Rehabiliteringskedjan med dess fasta tidpunkter för bedömning av arbetsförmågan syftar till att de försäkrade inte fastnar i passiva och onödigt långa sjukskrivningar.

Det är av vikt att Försäkringskassans bedömning av den försäkrades arbetsförmåga för rätt till sjukpenning uppfattas som rättssäker och legitim. Det är också angeläget att Försäkringskassan tidigt i ett ärende ger tydlig och relevant information till den försäkrade. Vid avslagsbeslut är det särskilt viktigt eftersom Försäkringskassans och den försäkrades bedömning av arbetsförmågan då skiljer sig åt. Om Försäkringskassan i god tid kommunicerar med och erbjuder den försäkrade omställningsmöte innan avslagsbeslut kan onödiga missförstånd kring sjukförsäkringen och rehabiliteringskedjan undvikas.

Försäkringskassan bör dessutom i högre utsträckning använda sig av befintliga stöd i handläggningen för att bedöma och ta tillvara den försäkrades arbetsförmåga, exempelvis genom samverkan, avstämningsmöte, rehabiliteringsutredning och aktivitetsförmågeutredning. Försäkringskassans fokus bör vara att utifrån ett helhetsperspektiv utreda och bedöma den sjukskrivnes arbetsförmåga och eventuella rehabiliteringsbehov. Vid helhetsbedömning av den långtidssjukskrivnes arbetsförmåga i förhållande till normalt förekommande arbete kan visst stöd hämtas från ett referensmaterial för indikation om yrkesområden som passar den försäkrades arbetsförmåga. Det är dock inte rimligt att Försäkringskassan i beslut om sjukpenning ska ange sådan högst hypotetisk yrkesgrupp. Fiktiv yrkesgrupp i beslut om sjukpenning kan komma att skapa missförstånd hos den försäkrade, exempelvis om att bedömning gjorts avseende möjligheter att faktiskt erhålla arbete i sådan yrkesgrupp. Att ange hypotetisk yrkesgrupp vid avslagsbeslut om sjukpenning kan därför förväntas skapa osäkerhet om sjukförsäkringens omfattning hos den försäkrade och vara tvistedrivande. Svenskt Näringsliv avstyrker därför förslaget.

Förslaget om att försäkrad som uppnått 62 men inte 65 års ålder inte ska få sin arbetsförmåga bedömd mot normalt förekommande arbete efter dag 180

Utredningen föreslår att försäkrade som uppnått ålder då man som tidigast kan ta ut inkomstgrundad ålderspension, idag 62 år, men inte ålder då garantipension kan lämnas, idag 65 år, alltid ska få sin arbetsförmåga bedömd mot arbete hos arbetsgivaren, oavsett hur länge arbetsförmågan har varit nedsatt. Förslaget innebär att för de som fyllt 62 år ska sjukförsäkringen vara en yrkesförsäkring och inte ställa krav på omställning till arbete som speglar den försäkrades arbetsförmåga. Förslaget kommer innebära en mindre aktiv rehabiliteringsprocess för de som fyllt 62 år och öka risken för "äldre" att fastna i långa sjukskrivningar. Att föreslå ålder som grund för bedömning av den försäkrades arbetsförmåga i rehabiliteringskedjan rimmer illa med de regeländringar som samtidigt genomförs för att uppnå ett längre arbetsliv och en senarelagd pension. Förslaget riskerar innebära att sjukförsäkringen används i förtida pensioneringssyfte eller för att försäkra inkomstbortfall som beror av arbetsmässiga skäl. Svenskt Näringsliv avstyrker därför förslaget.

Förslaget om utvidgad möjlighet till undantag från prövning av arbetsförmåga dag 180

För att bättre kunna ta tillvara en sjukskriven medarbetares arbetsförmåga efter dag 180, då återgång i arbete hos arbetsgivaren kan förväntas ske senast dag 365, kan det vara motiverat att sänka beviskraven för undantag från prövningen av arbetsförmåga mot normalt förekommande arbete. Idag förutsätter regelverket att det finns "särskilda skäl" för möjligheter till undantag, vilket innebär att den försäkrade med stor sannolikhet måste kunna återgå i arbete hos arbetsgivaren före dag 366 i sjukperioden.

För många sjukskrivna är möjligheterna att kunna återgå i arbete hos arbetsgivaren goda, men förutsätter ofta samordning och samverkan mellan vården, arbetsgivaren och Försäkringskassan. För att medicinsk utredning och behandling, arbetsplatsinriktad rehabilitering och samordning mellan de olika aktörerna i sjukskrivningsprocessen ska kunna bedrivas med framgång även för en medarbetare som är sjukskriven längre än 180 dagar, kan ett sänkt beviskrav till övervägande skäl underlätta en planerad återgång i arbete hos arbetsgivaren. Det gynnar såväl arbetsgivaren som arbetstagaren om arbetsförmågan bättre kan tas tillvara på arbetsplatsen, utan att syftet med rehabiliteringskedjan frångås.

Genom att sänka kravet något för när undantag från prövningen av arbetsförmågan mot normalt förekommande arbete kan göras, förbättras möjligheterna för fler sjukskrivna att på ett planerat sätt kunna återgå i arbete hos arbetsgivaren. Svenskt Näringsliv tillstyrker därför förslaget om att utvidga undantaget vid prövning av arbetsförmåga dag 180 i rehabiliteringskedjan, då återgång i arbete hos arbetsgivaren kan förväntas ske senast dag 365.

Förslaget om att införa ytterligare undantag efter ett års sjukskrivning och införa ny tidsgräns

Rehabiliteringskedjan infördes för att få en mer aktiv sjukprocess och för att på så sätt minska risken för individer att fastna i långa sjukskrivningar. Rehabiliteringskedjan har också haft effekt, att arbetsförmågan bedöms mot fler arbetsuppgifter och arbeten över tid har inneburit att fler sjukskrivna återgår i arbete det första sjukskrivningsåret. Sjukförsäkringen är som tidigare nämnts inte en yrkesförsäkring, utan ska stödja omställningen till ett nytt arbete för den som varit sjukskriven länge.

Det är rimligt att prövningen av arbetsförmågan mot ett normalt förekommande arbete från och med dag 366 endast kan skjutas upp om det är oskäligt att göra sådan prövning. Att

som utredningen föreslår både införa en ny undantagsmöjlighet efter ett års sjukskrivning och en ny tidsgräns dag 550 för bedömning i rehabiliteringskedjan skulle försvåra långtids-sjukskrivnas möjligheter till omställning. Det skulle motverka syftet med rehabiliteringskedjan, leda till en mindre aktiv sjukskrivningsprocess och innebära ökad risk för fler individer att fastna i mycket långa sjukskrivningar. Förslaget skulle sannolikt leda till fler och längre sjukskrivningar.

Utredningens förslag innebär dessutom att en ny tidsgräns införs i rehabiliteringskedjan – 550 dagar – vilket utredningen enligt sina direktiv torde sakna mandat för.

Svenskt Näringsliv menar att den föreslagna undantagsmöjligheten efter ett års sjukskrivning och den föreslagna tidsgränsen om 550 dagar för sådant undantag, skulle riskera innebära att individer fastnar i mycket långa sjukskrivningar och att möjligheterna att ta tillvara arbetsförmåga i arbete som speglar arbetsförmågan försämras. Det skulle motverka rehabiliteringskedjans syfte. Svenskt Näringsliv avstyrker därför förslaget om att införa ytterligare undantag i rehabiliteringskedjan efter ett års sjukskrivning.

Förslaget om att vid bedömning av rätten till rehabiliteringsersättning ska den försäkrades arbetsförmåga inte bedömas mot normalt förekommande arbete

Utredningen föreslår att arbetsförmågan inte ska bedömas mot normalt förekommande arbete vid bedömning av rätt till rehabiliteringsersättning, oavsett hur länge arbetsförmågan har varit nedsatt. För att ta tillvara den försäkrades arbetsförmåga kan arbetsträning vara ett effektivt sätt att underlätta återgången i arbete. Dessvärre beviljar Försäkringskassan allt mer sällan rehabiliteringspenning helt eller partiellt för arbetsträning. För att Försäkringskassan i högre utsträckning ska bevilja rehabiliteringspenning vid arbetsträning till försäkrade som varit sjukskrivna en längre tid, bör förtydligande av regelverket kring rehabilitering övervägas. Med sådant förtydligande kan fler försäkrade ges möjlighet till arbetsträning med rehabiliteringspenning. Rehabiliteringsperspektivet i sjukförsäkringen bör stärkas, det bör dock ske utan att ytterligare undantag införs avseende prövning av arbetsförmåga mot normalt förekommande arbete efter dag 180 för rätt till sjukpenning. Svenskt Näringsliv avstyrker därför förslaget.

SVENSKT NÄRINGSLIV

Beata Hammarskiöld